

BOLALAR UCHUN XAVFSIZ VA QULAY MUHITNING ERGONOMIKASI

Axmedjanova Umida Baxodirovna

O'zbekiston Respublikasi, Toshkent shahri,

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti

Sanoat dizayni kafedrası dotsenti,

Shermatova Farangiz Elmurod qizi

O'zbekiston Respublikasi, Toshkent shahri,

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti

Sanoat dizayni kafedrası talabasi,

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalar uchun xavfsiz va qulay muhit yaratishda ergonomikaning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ergonomik tamoyillarga asoslangan muhit bolalarning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maqolada mebel, yoritish, akustika, rang tanlovi va xona joylashuvi kabi elementlarning bolalar ehtiyojlariga moslashtirilgan holatda tashkil etilishi haqida so'z yuritiladi. Shu bilan birga, maktab, bog'cha va uy sharoitida xavfsizlik me'yorlari hamda zamonaviy ergonomik yechimlar muhokama qilinadi. Tadqiqot natijalari bolalar salomatligini saqlash va ularning rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun optimal sharoitlar yaratishning zarurligini ko'rsatadi.

Annotation: This article analyzes the role and importance of ergonomics in creating a safe and comfortable environment for children. An environment based on ergonomic principles has a positive impact on children's physical, psychological, and social development. The article discusses the adaptation of elements such as furniture, lighting, acoustics, color selection, and room layout to meet children's needs. It also addresses safety standards and modern ergonomic solutions in schools, kindergartens, and home settings. The research findings highlight the necessity of creating optimal conditions to support children's health and development.

Kalitso'zlar: bolalar ergonomikasi, xavfsiz muhit, qulaylik, rivojlanish, mebel dizayni, yoritish, bolalar salomatligi, maktab muhiti, bog'cha ergonomikasi

Keywords: children's ergonomics, safe environment, comfort, development, furniture design, lighting, children's health, school environment, preschool ergonomics

Ergonomika - bu inson tanasi uchun qulayroq bo'lgan mehnat va dam olish sharoitlarini o'rganadigan va yaratadigan ilmiy va amaliy fan.

Ergonomik mebel biologik jihatdan maqbul parametrlarga ega bo'lishi, yuqori ishlashga yordam berishi va foydalanuvchiga yo'naltirilgan bo'lishi kerak, bizning holatlarimizda - maktabgacha yoshdagi bolalar.

Qulaylik

Mebel buyumlarining ergonomikasida ulardan foydalanish qulayligi katta ahamiyatga ega: stulda uzoq vaqt o'tirish qulay bo'lishi kerak, yumshoq dam olish tizimi dam olishga imkon berishi kerak, tokchani balandligi foydalanuvchining o'rtacha balandligidan oshmasligi kerak va hokazo. Mebelning qulay va anatomik jihatdan to'g'ri shakllari odamlar uchun yoqimli, chunki ular qulaylik va xavfsizlik hissi yaratadi. Atrof-muhit bilan muloqot qilishni endigina o'rganayotgan bolalar uchun qulaylik yaratish ayniqsa muhimdir.

Xavfsizlik

Bu inson salomatligi uchun xavfsizlikni nazarda tutadi: masalan, yumshoq mebel ko'pincha ortopedik qo'shimchalardan foydalanadi, ish stullari turli xil yostiqlar, tayanchlar, qulay qo'l dayamalari va boshqalar bilan jihozlangan. Bu tafsilotlarning barchasi to'g'ri holatni saqlash uchun javobgardir va ushbu mebel qismlaridan foydalanganda tananing to'liq dam olishini kafolatlaydi. Bunga yumaloq burchaklar, g'ildirak to'xtatuvchilari, silliq silliqlangan yuzalar va boshqalar kiradi.

Atrof-muhitga do'stlik

Ergonomik mebel uchun imtiyoz tabiiy materiallardan foydalanish hisoblanadi - bu zarur darajadagi qulaylik, nafas olish va foydalanuvchilarda allergik reaksiyalarning yo'qligiga imkon beradi. Tabiiy materiallar orasida yog'och, mantar va to'qimachilik ayniqsa mashhur bo'lib, suvga asoslangan moddalar bo'yoq va laklar orasida birinchi o'rinda turadi, chunki ular zararli tutun chiqarmaydi.

Bolalar uchun xavfsiz va qulay muhitning ergonomikasi-Bolalar uchun ergonomik muhit yaratish -ularning jismoniy, ruhiy va aqliy rivojlanishiga yordam beradigan, xavfsiz va qulay sharoitlarni ta'minlash jarayonidir. To'g'ri tashkil etilgan muhit bolalarning salomatligini saqlash, o'qish va o'yin jarayonlarini qulaylashtirish, shuningdek, baxtsiz hodisalar xavfini kamaytirishga xizmat qiladi

Mebel va jihozlarning ergonomik jihatlari– Mos balandlikda bo'lishi: Stol va stullar bolalarning bo'yiga mos bo'lishi kerak, aks holda noto'g'ri o'tirish umurtqa qiyshayishiga olib kelishi mumkin.

Xavfsiz materiallardan tayyorlangan bo'lishi: Mebel ekologik toza, zararli moddalarsiz va oson yuviladigan materiallardan bo'lishi kerak. Shikast yetkazmaydigan dizayn: Stol va stullarning burchaklari yumaloq shaklda bo'lishi, silliq sirtga ega bo'lishi zarur.

Oson ko'chiriladigan va sozlanadigan bo'lishi: Stol va stullarni bolalarning yoshiga qarab sozlash mumkin bo'lsa, u uzoq muddat foydali bo'ladi.

Bundan tashqari, shkallar, kitob javonlari va boshqa jihozlar bolalar yetisha oladigan balandlikda joylashtirilishi kerak.

Yoritish -Tabiiy yorug'lik yetarli bo'lishi kerak: Derazalar yorug'likni yaxshi o'tkazadigan qilib tashkil qilinishi lozim. Yoritishning yetarli darajada bo'lmasligi bolalarning ko'ziga zo'riqish keltirib chiqaradi.

Sun'iy yoritish ko'zga zarar yetkazmaydigan bo'lishi kerak: Lampalar juda yorqin yoki juda xira bo'lsa, bolalar tez charchaydi. Kunduzgi yorug'likka yaqinroq yoritgichlar (masalan, LED lampalar) tavsiya etiladi.

Mahalliy yoritishdan foydalanish: Bolalar kitob o'qiyotganda yoki yozayotganda stol lampasi ishlatilishi kerak.

Xavfsizlik choralari- Burchak va qirralarni himoya qilish: Stol, shkaf va boshqa jihozlarning o'tkir burchaklariga yumshoq himoya qoplamalari o'rnatish kerak.

Sirpanish xavfini kamaytirish: Pol qoplamalari sirpanmaydigan materialdan bo'lishi kerak. Ayniqsa, vannaxona va oshxonada sirpanish xavfi yuqori bo'lgan joylarda maxsus gilamchalardan foydalanish lozim.

O'yin maydonchasidagi xavfsizlik: O'yin hududlari tekis joyda joylashgan bo'lishi, beton yoki qattiq yuzalardan qochish kerak.

Xulosa– Bolalar uchun ergonomik muhit ularning salomatligi, o'qish samaradorligi va qulay yashash sharoitlarini ta'minlaydi. Ergonomik mebel, to'g'ri yoritish, xavfsizlik Achoralari va harakat uchun qulay joy ajratish orqali bolalar uchun ideal muhit yaratish mumkin.

Adabiyotlar.

1. Azizov S.T. Ta'lim muassasalarida xavfsizlik va qulaylikni ta'minlash yo'llari // Zamonaviy ta'lim. — 2023. — № 1(29). — B. 61–66.
2. Ergonomics for Children: Designing Products and Places for Toddlers to Teens / Edited by Rani Lueder and Valerie J. Berg Rice. — CRC Press, 2007. — 984 p.
3. Ergonomika asoslari. O'quv qo'llanma / Tahrir hay'ati: T. Karimov, D. Soliyev. — Toshkent: TDTTU nashriyoti, 2020. — 150 b.
4. GOST 11015-93. Mebel. Bolalar uchun xavfsizlik talab va normalari. Moskva: Standartinform, 2019.
5. Mahmudova Z.M. Maktab va bog'cha mebellari ergonomikasi // Ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. — Toshkent, 2022. — B. 78–83.
6. Nuriddinov A.A., Ergashboyeva D.N. Bolalar muassasalarida ergonomik talablarga rioya qilishning ahamiyati // Pedagogika va psixologiya jurnali. — 2021. — № 4. — B. 45–50.
7. WHO. Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age. — Geneva: World Health Organization, 2019.
8. АхмеджановаУмидаБаходировна Психология цвета в рекламе // Евразийский научный журнал. 2017. №6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologiya-tsveta-v-reklame>

9. Bakhodirovna, A. U. (2022). Baroque Art and Architecture in France. *American Journal of Social and Humanitarian Research*, 3(6), 480-483. <https://globalresearchnetwork.us/index.php/ajshr/article/view/1328>

10. Ахмеджанова Умида Баходировна Искусство и архитектура XV века в Италии // Наука, образование и культура. 2020. №5 (49).С. 62-64. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/iskusstvo-i-arhitektura-xv-veka-v-italii>

11. АХМЕДЖАНОВА У. Б. СОВРЕМЕННОЕ РЕШЕНИЕ ПРОБЛЕМЫ ОСВЕЩЕНИЯ САДОВО-ПАРКОВЫХ ЗОН ГОРОДА //Развитие и актуальные вопросы современной науки. – 2018. – №. 5. – С. 241-244.

12. Ахмеджанова У. Б. ИСКУССТВО БАРОККО И АРХИТЕКТУРА ФРАНЦИИ //INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS OF HISTORY, CULTURAL STUDIES AND PHILOLOGY. – 2021. – С. 19-23.